

8. Comer, J.P. (1992). Educational accountability: A shared responsibility between parents and schools. *Stanford Law and Policy Review*, 4, 271-278.
9. Cosden, M., Morrison, G., Albanese, A.L., & Macais, S. (2001). When homework is not home work: After-school programs for homework assistance. *Educational Psychologist*, 36(3), 211- 221.
10. Datnow, A., & Castellano, M. (2000). Teachers' responses to Success For All: How beliefs, experiences, and adaptations shape implementation. *American Educational Research Journal*, 37(3), 775-799.
11. Epstein, J.L., & Dauber, S.L. (1991). School programs and teacher practices of parent involvement in inner-city elementary schools. *Elementary School Journal*, 91, 289-305.
12. Radd, T.R. (1993). Restructuring parent-teacher organizations to increase parental influence on the educational process. *Elementary School Guidance and Counseling*, 27(4), 280-287.
13. MGT of America, Inc. (2001, January). *A performance audit of Metropolitan Nashville Public Schools* (pp. 12.1-12.106).

УДК 37(09)

Кравчук М.С.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ О.А.ЗАХАРЕНКА У САХНІВСЬКІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті обґрунтовано особливості організаційно-педагогічної роботи в навчальних закладах, зокрема у Сахнівській школі О.А. Захаренка; здійснено аналіз досягнень Авторської школи як моделі навчально-виховного закладу.

Аннотация. В статье обоснованы особенности организационно-педагогической работы в учебных заведениях, в частности в Сахновской школе О.А. Захаренко; осуществлен анализ достижений Авторской школы как модели учебно-воспитательного заведения.

Annotation. In the article features are grounded organizationally pedagogical work in educational establishments, in particular in Sakhnovski's school of O.A. Zakharenko; the analysis of achievements of Author school as models of educational establishment is carried out.

Виховання у загальноосвітньому навчальному закладі є гуманістичним за сутністю і змістом. Таке виховання забезпечується шляхом встановлення і підтримки балансу державного, сімейного та суспільного виховання, формування стратегій, різноманітних виховних систем, відкритості, варіативності їх форм, методів, механізмів з обов'язковим використанням регіональних особливостей.

Завданнями загальноосвітнього навчального закладу у здійсненні виховного процесу є: створення умов для засвоєння національних та загальнолюдських цінностей, самовиховання і самореалізації особистості, сприяння інтелектуальному, морально-духовному, фізичному та естетичному розвитку особистості в шкільній і позашкільній діяльності; органічне поєднання організаційно-педагогічної, сімейно-родинної, національно-культурної та просвітницької діяльності учителів, батьків, учнів; створення науково-методичної,

матеріально-технічної бази для здійснення виховного процесу; забезпечення добору і розстановки педагогічних кадрів; налагодження зв'язків та координація зусиль усіх соціальних інститутів у справі виховання; провадження діяльності на основі демократизації і гуманізації шкільного життя і сприяння розвитку учнівського самоврядування. Основними напрямками організаційно-педагогічної діяльності визначили індивідуальний підхід до виховання особистості школяра, створення виховуючого середовища для широкого прилучення дітей до здорового способу життя [2].

Таким чином, організація навчально-виховного процесу забезпечила системний, особистісний підхід з урахуванням специфіки школи, залученням до виховання всього колективу; реформування позаурочної роботи через запровадження педагогічних інновацій.

Для цього необхідно і надати учневі міцні знання, і розвинути його творчі здібності, і навчити самостійно приймати грамотні рішення.

Тому нині система роботи у школі направлена на реалізацію проблеми: створення необхідних умов для навчання, розвитку, самореалізації особистості дитини; розвиток інтелектуальної, моральної, вольової сфери особистості, її правової освіти і виховання; валеологізацію навчально-виховного процесу, стимулювання неповнолітніх до здорового способу життя і позитивної орієнтації, охорони власного життя і здоров'я, вироблення стійкості школярів до негативних впливів соціального середовища; забезпечення соціально-психологічної діяльності, педагогічно зорієнтованої на протидію втягуванню дітей і молоді в негативні ситуації; науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу.

Організація навчально-виховного процесу була надзвичайно важливою для О.А. Захаренка, актуальна вона і для сучасних педагогів. Проводячи аналіз досягнень Авторської школи як моделі навчально-виховного закладу, неможливо не відзначити значення гурткової і позакласної роботи з учнями. Саме залучення школярів до цікавої творчої діяльності в позаурочний час спонукало їх до набуття нових знань і навичок.

Протягом понад сорокарічної педагогічної діяльності Олександр Антонович утілював у життя свою мрію про українську сільську школу – не просто як навчальний заклад, а як духовний центр села, що задає рівень моральності, совісті, культури. Завдяки його подвижницькій праці, школа села Сахнівки Корсунь-Шевченківського району стала своєрідною „педагогічною Меккою” освітян не лише України, але й інших країн світу. За досвідом у це село їздили з усього світу: з Канади і Німеччини, з Китаю і Японії. Знали про Сахнівську школу і в США. Цей своєрідний навчально-виховний заклад забезпечував ефективні умови для навчання, виховання, розвитку високоморальних громадян України. Школа мала все необхідне для навчання і творчого розвитку дітей.

У Сахнівській школі роками утверджується й міцніє правило: в центрі уваги, спостережень, роздумів, планів учителя повинна бути конкретна особистість. Загальний висновок, який зробив педагогічний колектив щодо виховання індивідуальних здібностей і нахилів учнів, полягає в тому, щоб нарівні з навчальним процесом запропонувати учням такі види діяльності, серед яких кожний знайде „стежку”, якою піде першим.

Для Сахнівської школи був притаманний постійний пошук нових методів, прийомів, технологій, задумів, ідей, як правило, не традиційних, але спрямованих на розвиток і розквіт таланту кожної дитини. Як зазначає сам О.А. Захаренко, в

роботі школи він керувався ідеями та рекомендаціями В.О. Сухомлинського. Головним принципом діяльності школи був „розумний” дитиноцентризм, тобто дитина була центром, навколо якого будувався весь навчально-виховний процес. „У школі учневі має бути як у батьківській хаті, – писав О.А. Захаренко. – До школи він має бігти, а не йти, знаючи, що в школі він пізнає радість відкриття своєї сутності в цьому мінливому світі. У школі його не образять, на нього не гримнуть, а порадять, підтримають, дадуть можливість розкрити себе, свою творчу обдарованість” [5, 124]. Він пропагував ідеї цінності людини, а звідси і дитини, поваги до її гідності, визнання її індивідуальності і неповторності.

В школі склалася чітка система планування навчально-виховного процесу. При плануванні роботи дирекція „спирається” на педагогічний і учнівський колективи, аналіз результатів роботи школи за попередні роки, враховуючи конкретні можливості довершеності всіх видів навчально-виховного процесу в майбутньому. Чимале місце в перспективному плануванні займає і вдосконалення учнівського самоуправління. Напередодні нового навчального року завжди складається „Комплексний план виховної роботи з формування громадянської зрілості учнів”. До нього обов’язково включаються заходи дальшого перетворення школи в будинок щастя, радості, краси. Наведемо деякі приклади заходів: на уроках та на позакласних заходах виховувати в учнів бажання вчитися; під час традиційного свята першої зустрічі зі школою провести урочисту лінійку, виховні години в класах на тему „Школа – невичерпне джерело краси”, влаштовувати вогнище над Россю, розваги; провести традиційне свято Першого дзвоника та першого навчального дня; перший тиждень вересня вважати Тижнем пошани школи; проводити Тиждень пошани вчителя в жовтні; кожний учень упродовж року повинен створити щось своїми руками й подарувати школі; останній день навчальної чверті вважати Днем школи в селі; батьків, жителів села, громадськість запрошувати на лінійки, збори, знайомити їх з досягненнями загальношкільного і класних колективів; проводити щотижня конкурс на кращу класну кімнату, кабінет. Переможців конкурсу шкільної краси за тиждень нагороджувати перехідним вимпелом, за чверть — колективним дарунком для кабінету, за рік — екскурсійною поїздкою.

У збірнику, складеному директором-новатором Сахнівської середньої школи Корсунь-Шевченківського району Черкаської області О. А. Захаренком, розміщені 210 трихвилинних, інколи п’ятихвилинних етичних бесід („проповідей”), які щоденно велися вчителями цієї школи протягом навчального року з учнями. Усі оповідання взяті з життя школи. У збірці йдеться про виховання та буденні шкільні проблеми.

Сюжети виховних бесід не вигадані, злободенні, характерні для сьогоденної ситуації в кожному навчальному закладі України. Майже кожен учень може впізнати в цих оповіданнях себе. Надзвичайно цінним у збірнику є те, що кожна конкретна ситуація спрямована на розвиток моральності особистості. У праці підтверджується переконання авторів, що виховання особистості ґрунтується не стільки на механізмах заохочення й покарання, а, головним чином, на вихованні творчого ставлення учнів до суспільних норм і цінностей. Своїми бесідами кожний учитель намагається спрямувати учня в лоно добра, добропорядності, справедливості.

Читати збірник можна з будь-якої сторінки, бо він не прив’язаний ані до пори року, ані до свят. Книга може бути корисна вчителям загальноосвітніх навчальних

закладів, а також студентам педагогічних ВНЗ, викладачам. Цікавою вона буде й батькам, яким небайдуже виховання своїх дітей.

„Культ знань – заповітна мрія кожного вчителя. Він турбується, він шукає ту пружину, гайку, деталь дитячого організму, яка б сприяла появі бажання в дитини багато знати, бути ерудитом, опанувати те, чого вимагає вчитель, що передбачено програмою... Турботою для вчителя є лише власні знання, які можна розширити, читаючи методичну і спеціальну літературу” [4, 12].

Що стосується Авторської школи Захаренка, то він неодноразово наголошував на тому, що сутність його педагогічної системи полягає саме в реалізації певної ідеї, мети, яка об'єднує всіх учасників навчально-виховного процесу, це, так би мовити, педагогіка конкретної мети. Так, будівництво шкільного Музею сприяло формуванню і розвитку працелюбності; учні отримували перші уроки професійної майстерності, здобували комунікативні навички; пізніше, створюючи експозицію Музею, вивчали історію свого краю, збирали матеріал про жителів Сахнівки – і саме така діяльність пробуджувала почуття патріотизму в юних сахнівчан. Завдяки невтомному директорові в селі було створено дендропарк, відкрито літній та зимовий плавальні басейни тощо.

О. Захаренко головним своїм завданням вважав: не заважати дитячим творчим починанням [3, 150]. Система навчально-виховної роботи реалізується в п'яти шкільних центрах, які поступово створювалися й формувалися в процесі спільної діяльності вчителів, учнів та їх батьків: освітньому, оздоровчому, навчально-ідеологічному центрах та центрі трудового навчання й виховання.

Навчальна діяльність учнів постійно перебуває в полі зору педагогічного колективу. У школі щотижня проводяться огляди учнівської старанності, наполегливості, працелюбності. [7]

Олександра Антоновича турбували вміння учнів дохідливо, яскраво висловлювати свої думки, він домагався, щоб відповіді учнів були не сухими, книжними, вимученими, щоб вони вчилися мислити, думати, розуміти те, що вони говорять. Хай то буде розповідь про весняний ліс, про шлях краплі води. Переконався: цього варто вчити дітей. А потрібних зразків немає, треба творити самому.

О.А. Захаренко доводив, що школа невіддільна від національного ґрунту, вона повинна формувати та берегти національну культуру, оригінально поєднувати й утверджувати загальнолюдські та національні цінності, а тому створено було в школі й музей рушника, й дендропарк. Приміщення школи й інтернату, майстерень і класів оформлено згідно з вимогами психології, педагогіки, народних традицій. Учитель народжується не лише в практичних ділах, а й у невпинних педагогічних роздумах, у відкритті для себе давно відкритих і засвоєних в інституті істин, у критичному сприйманні й аналізі того, як формуються особисті професійні вміння й навички. Відомо, що досягнути високих педагогічних цілей одним, хоч би і найвдалішим актом, неможливо. Вихованці змінюються, але не стають відразу такими, як хоче їх бачити вихователь. Немає засобів, які творили б чудеса у вихованні – одразу формували зразкові особистості. Процес виховання особистості – тривале явище. Особливо це стосується навчання. Успіхи учнів у володінні знаннями, уміннями й навичками, кажучи делікатно, були скромними. Аналізи уроків показали, що не тільки цікава подача нового матеріалу з дослідями забезпечує навчальні успіхи, а й уміла дидактична обробка матеріалу, мудра

турбота про сприймання, усвідомлення, запам'ятовування і вміле використання знань [6, 61].

В творчій спадщині О.А. Захаренка понад 300 наукових публікацій, в яких він безпосередньо чи опосередковано розглядає проблеми організаційно-педагогічної роботи з школярами. Виховання естетичних цінностей педагог вважав одним з основних напрямків діяльності закладів освіти, як систему спільної роботи суспільства й сім'ї, кожного педагога.

Досвід відомого педагога – це неоціненний скарб української нації.

Література:

1. Енциклопедія шкільного роду (автобіографічні дані, спогади, роздуми).- Київ. – 2001.
2. Закон України про освіту.
3. Захаренко О.А. Школа. Вчитель. Учень // Розумне, добре, вічне... – К.: Молодь, 1989. – 286с. – С. 146-150
4. Захаренко О.А. Поради колезі, народжені в школі над Россю. Роздуми педагога. Черкаси. 2005 .
5. Захаренко О.А. Поспішаймо робити добро. – Черкаси. – 1997.
6. Захаренко О.А., Мазурик С.М. Школа над Россю. – К.: Радянська школа, 1979. – 150 с
7. Калініченко Н. Гуманістичні парадигми педагогіки В.О. Сухомлинського і О.А. Захаренко // Освітнянське слово. 2006 – № 8.

УДК 371.132

Креденець Н.Д.

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (концептуальний контекст)

***Анотація.** Освітлюються концептуальні питання, пов'язані з формуванням професійної компетентності майбутнього фахівця в процесі його підготовки у вищому навчальному закладі. Розглядається суть і зміст дефініції „професійна компетентність спеціаліста”, пропонуються методологічні підходи до її моделювання. Підкреслена актуальність формування професійної компетентності фахівця легкої промисловості, розкриті її особливості.*

***Аннотация.** Освещаются концептуальные вопросы, связанные с формированием профессиональной компетентности будущего специалиста в процессе его подготовки в высшем учебном заведении. Рассматривается сущность и содержание дефиниции „профессиональная компетентность специалиста”, предлагаются методологические подходы к ее моделированию. Подчеркнута актуальность формирования профессиональной компетентности специалиста легкой промышленности, вскрыты ее особенности.*

***Annotation.** The article under analysis shows the main conceptual questions connected with specialist' professional competence formation in his training at the institution of higher education. The article analyzes the essence and content of the notion „specialist professional competence”, methodological approaches to its constructing are suggested. The emphasize is done on the peculiarities of light industry specialist' professional competence formation and its actual significance nowadays.*